

KONCEPCE OŠETŘOVATELSKÉ PÉČE

Obsah:

1. Úvod
2. Definice, cíle a charakteristika oboru
3. Pracovníci v oboru
4. Vzdělávání zdravotnických pracovníků v oboru ošetrovatelství
5. Ošetrovatelský proces a jeho dokumentace
6. Struktura a řízení ošetrovatelského personálu
7. Dlouhodobé cíle
8. Kvalita ošetrovatelské péče
  - 8.1. Audity
  - 8.2. Pracovní skupiny
  - 8.3. Adaptační proces
  - 8.4. Hodnocení pracovníků
9. Rozvoj ošetrovatelské péče v Nemocnici Vyškov, p. o.

Datum účinnosti:1.1.2020

Výtisk č.1
Počet listů:9
Vydání:1

Vypracovala:
Mgr. Jitka Moravová, MBA
náměstek OP

„Mistrovství může vyrůst jen ze solidních základů“

1. Úvod

Ošetrovatelství má nezastupitelné postavení v péči o zdraví člověka. Ošetrovatelskou péčí se rozumí soubor odborných činností zaměřených na prevenci, udržení, podporu a navrácení zdraví jednotlivců, rodin a osob, majících společné sociální prostředí nebo trpících obdobnými zdravotními obtížemi. Součástí ošetrovatelství je péče o nevléčitelně nemocné, zmírňování jejich utrpení a zajištění klidného umírání a důstojné smrti.

Ošetrovatelství v ústavní i ambulantní péči si vytvořilo vlastní pole působnosti, v němž ošetrovatelský personál pracuje výrazně samostatněji. Charakteristickými rysy ošetrovatelství je individualizovaná péče založená na vyhledávání a plánovitém uspokojování potřeb člověka ve vztahu k jeho zdraví nebo potřebám vzniklým nebo pozměněným onemocněním.

Tato činnost vyžaduje kvalitní organizaci, řízení a kontrolu. K moderním trendům ošetrovatelství patří mimo jiné poskytování ošetrovatelské péče víceúrovňovým způsobem, jehož předpokladem je ošetrovatelský tým složený z ošetrovatelského personálu s různou úrovní kvalifikace. Kompetence těchto pracovníků jsou vymezeny podle stupně dosaženého vzdělání a specializace.

Koncepce ošetrovatelství, přijatá MZ ČR v roce 1998, kladla důraz na náročnější a samostatnější práci ošetrovatelského personálu. Otevřela cestu k zajištění kvalitní ošetrovatelské péče prostřednictvím ošetrovatelských standardů, které stanovují kritéria k jejímu poskytování a hodnocení.

Koncepce ošetrovatelství z roku 1998, respektovala doporučení Světové zdravotnické organizace, směrnice EU, doporučení Mezinárodní rady sester a Mezinárodní rady porodních asistentek. Tyto dokumenty určují další vývoj a směr ošetrovatelství a porodní asistence v 21. století.

Ministerstvo zdravotnictví ČR vydalo v září 2004 metodické opatření č.9 – Koncepce ošetrovatelství, kterým byla nahrazena koncepce z roku 1998. Metodické opatření bylo vydáno k zajištění jednotného postupu při poskytování ošetrovatelské péče ve zdravotnických zařízeních. Zdůrazňuje nutnost práce metodou ošetrovatelského procesu doprovázeného řádně vedenou zdravotnickou dokumentací jako základního postupu ošetrovatelského personálu při práci se zdravým i nemocným člověkem, jeho rodinou i sociálním prostředím.

Koncepce ošetrovatelské péče v Nemocnici Vyškov, p.o. vychází z výše uvedených principů a ze systému vzdělávání zdravotnických pracovníků nelékařských oborů.

2. Definice, cíle a charakteristika oboru

2.1 Definice ošetřovatelství

Ošetřovatelství je samostatná vědní disciplína, která je zaměřena na aktivní vyhledávání a uspokojování biologických, psychických a sociálních potřeb nemocného a zdravého člověka v péči o jeho zdraví.

Ošetřovatelství je zaměřeno zejména na udržení a podporu zdraví, navrácení zdraví a rozvoj soběstačnosti, zmírňování utrpení nevyléčitelně nemocného člověka a zajištění klidného umírání a smrti. Ošetřovatelství se významně podílí na prevenci, diagnostice, terapii i rehabilitaci.

Ošetřovatelský personál pomáhá jednotlivci, rodinám i skupinám uspokojovat samostatně fyziologické, psychosociální i duchovní potřeby. Vede nemocné k sebepéči, edukuje je i jejich blízké v poskytování laické ošetřovatelské péče. Nemocným, kteří o sebe nemohou či neumějí pečovat zajišťuje profesionální péči.

2.2 Cíle ošetřovatelství

Hlavním cílem ošetřovatelství je systematicky a komplexně uspokojovat potřeby člověka s respektem k individuální kvalitě života, vedoucí k udržení nebo navrácení zdraví, zmírnění fyzické i psychické bolesti v průběhu umírání. Při dosahování těchto cílů ošetřovatelský personál úzce spolupracuje s nemocným, lékaři, dalšími zdravotnickými i jinými odbornými pracovníky.

2.3. Charakteristické rysy ošetřovatelství

- poskytování aktivní ošetřovatelské péče
- poskytování individualizované péče prostřednictvím ošetřovatelského procesu
- poskytování ošetřovatelské péče na základě vědeckých poznatků podložených výzkumem
- holistický přístup k nemocnému
- preventivní charakter péče
- poskytování péče víceúrovňovým způsobem

3. Pracovníci oboru

Ošetřovatelskou péči v nemocnici podle uvedené koncepce zajišťují zdravotničtí pracovníci v rozsahu vymezeném Zákonem č. 96/2004 Sb. a Vyhláškou č.55 /2011 Sb. Sb. v platném znění, kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků nelékařských oborů a jiných odborných pracovníků.

4. Vzdělávání zdravotnických pracovníků v oboru ošetřovatelství

Celoživotní vzdělávání je povinné pro všechny zdravotnické pracovníky. Zákonem č. 96/2004 Sb. je poprvé definován pojem celoživotního vzdělávání a jsou v něm vyjmenovány aktivity, které jsou za celoživotní vzdělávání považovány.

Specializační vzdělávání je dnes koncipováno modulově a je rozděleno na tři etapy. V první etapě je nutné absolvovat modul základní, ve druhé odborný a ve třetí etapě moduly speciální.

V rámci kontinuálního vzdělávání jsou náměstkyní pro ošetrovatelskou péči pořádány nemocniční semináře a konference pro **všechny kategorie** nelékařských zdravotnických pracovníků i pro pomocný personál.

Řada nelékařských zdravotnických pracovníků nemocnice se nejen pasivně zúčastňuje těchto seminářů, ale i aktivně vystupuje nejen na nich, ale i na konferencích mimo nemocnici a v zahraničí, kde prezentuje své znalosti.

Každé oddělení a úsek nemocnice má pro nelékařské zdravotnické pracovníky vytvořen „**Plán vzdělávání**“ schválený náměstkyní pro ošetrovatelskou péči, do kterého jsou zaznamenány veškeré vzdělávací aktivity.

Plán v písemné podobě je vytvořen i pro semináře a konference pořádané náměstkyní pro OP. Způsob a systém vzdělávání, jaký organizace zvolila je vyhovující současným trendům v ošetrovatelství.

5. Ošetrovatelský proces a jeho dokumentace

Hlavní pracovní metodou ošetrovatelského personálu je ošetrovatelský proces, jeho cílem je prevence, odstranění nebo zmírnění problémů v oblasti individuálních potřeb pacientů.

Je to racionální metoda poskytování a řízení ošetrovatelské péče. Představuje sérii plánovaných činností a myšlenkových algoritmů, které profesionálové v ošetrovatelství používají:

- ke zhodnocení stavu individuálních potřeb klienta, rodiny či komunity
- ke stanovení ošetrovatelských problémů
- k plánování ošetrovatelské péče
- k realizaci ošetrovatelského plánu
- k vyhodnocování efektivity ošetrovatelské péče

Činnost sester v Nemocnici Vyškov, p. o. v nepřetržitém provozu je při aplikaci ošetrovatelského procesu organizována tímto organizačním systémem práce:

system skupinové péče-skupinová sestra během směny pečuje o určenou skupinu nemocných, odpovídá za zajištění ošetrovatelského procesu a vedení příslušné zdravotnické dokumentace. Každého nemocného osobně předá příslušné skupinové sestře z další směny.

Do ošetrovatelského procesu je zahrnuto kvalitní předávání služby sestry sestře a kvalitní výměna informací v týmu.

5.1 Ošetrovatelská dokumentace

Dokumentace zdravotní péče se řídí Vyhláškou č.137/2018 Sb.

Ošetrovatelská dokumentace je nedílnou součástí zdravotnické dokumentace

Ošetrovatelská dokumentace je systematické zaznamenávání plánované a poskytované péče pacientovi kvalifikovanou sestrou a ostatními nelékařskými zdravotnickými pracovníky. Na každé stanici nemocnice jsou k dispozici seznamy zkratk běžně používaných v ošetrovatelské dokumentaci. Za aktualizaci seznamů zodpovídají staniční a vrchní sestra oddělení.

Ošetrovatelskou dokumentaci v Nemocnici Vyškov, p. o. tvoří:

- a) ošetrovatelská anamnéza a zhodnocení zdravotního stavu nemocného a posouzení jeho potřeb pro stanovení postupů ošetrovatelské péče
- b) plán ošetrovatelské péče
- c) nutriční screening
- d) hodnocení rizika pádů
- e) hodnocení rizika vzniku dekubitů
- f) hodnocení soběstačnosti pacienta – Bartelův test
- g) realizace ošetrovatelského plánu
- h) hodnocení poskytnuté ošetrovatelské péče,
- i) záznam o polohování nemocného
- j) ošetrovatelská překladová a propouštěcí zpráva
- k) edukační záznam
- l) soupis věcí
- m) plán péče o chronickou ránu
- n) grafický záznam hodnocení bolesti
- o) ošetrovatelská dokumentace pro ARO
- p) ošetrovatelská dokumentace pro JIP
- q) perioperační záznam

Každý hospitalizovaný pacient má založenou ošetrovatelskou dokumentaci v rozsahu odpovídajícímu jeho zdravotnímu stavu. Tato dokumentace je uložena na určeném místě. Spolu s lékařskou částí dokumentace tvoří celek, který je dokladem o diagnostické, léčebné a ošetrovatelské péči.

Každý list ošetrovatelské dokumentace musí být čitelně označen jménem a příjmením pacienta, rodným číslem pacienta a názvem pracoviště. Veškeré záznamy do ošetrovatelské dokumentace se provádí čitelně a nesmazatelným způsobem. Záznamy obsahují datum, podpis a otisk razítka sestry, která zápis provedla. Opravy chybného záznamu jsou prováděny jednoduchým přeškrtnutím tak, aby bylo možno přečíst původní záznam, nesmí se přepisovat, přelepovat či překrýt bílou barvou. Záznam o zdravotním stavu pacienta učiněný v ošetrovatelské dokumentaci je při každém předávání směny opatřen podpisem a čitelně vypsáním jménem sestry nebo otiskem jmenovky.

6. Struktura a řízení ošetrovatelského personálu

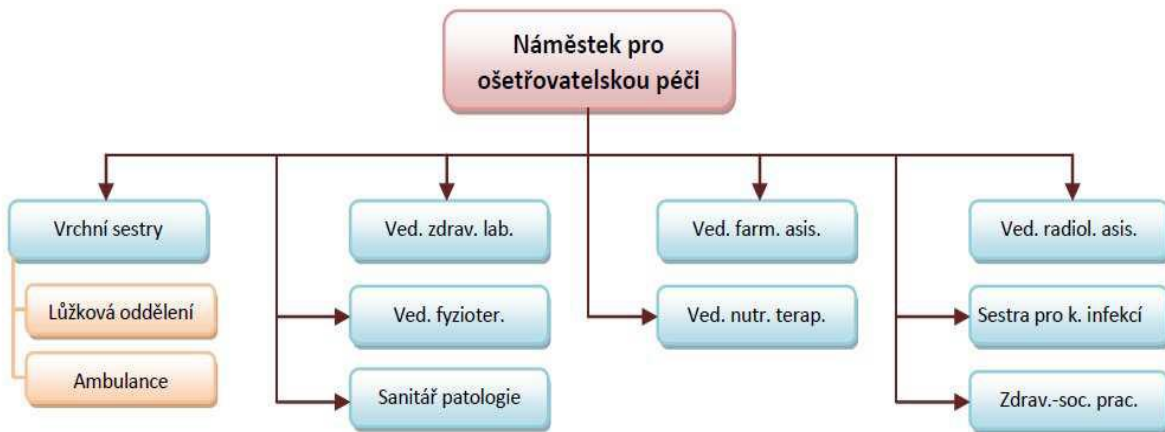
V Nemocnici Vyškov, p. o. pracují nelékařští zdravotničtí pracovníci v několika kategoriích. Jsou to všeobecné a dětské sestry, porodní asistentky, praktické sestry, radiologičtí asistenti, farmaceutičtí asistenti, fyzioterapeuti, ergoterapeuti, zdravotní laboranti, nutriční terapeuti, ošetrovatelé a sanitáři.

Struktura ošetrovatelského personálu dostatečně naplňuje potřeby nemocnice z hlediska požadavků zdravotních pojišťoven, Z. č. 96/2004Sb., Vyhlášky 55/2011 Sb. v platném znění a vyhovuje zajištění provozu organizace.

Za úroveň a kvalitu poskytované ošetrovateľskej péče v nemocnici odpovídá náměstkyně pro ošetrovateľskou péči.

Řídí ošetrovateľský personál, plánuje rozvoj vzdělávání, podílí se na kvalitě a efektivitě ošetrování.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ÚSEKU OŠETŘOVATELSKÉ PÉČE

7. Dlouhodobé cíle:

Mezi dlouhodobé cíle na úseku ošetrovateľskej péče v rámci koncepce přijaté nemocnicí patří **důsledné uplatňování ošetrovateľského procesu** na všech odděleních a stanicích nemocnice, podpora dalšího rozvoje **skupinové péče** včetně neustálé revize **ošetrovateľské dokumentace**.

Je třeba rozvíjet systém řízení kvality ošetrovateľskej péče prostřednictvím **auditní** činnosti a tvorbu **standardů** a ošetrovateľských postupů.

Mezi další dlouhodobé cíle patří **kontinuální vzdělávání** sester, porodních asistentek a dalších pracovníků nelékařských zdravotnických oborů a podpora jejich **publikační činnosti**.

Samozřejmostí je sledování **indikátorů kvality** ošetrovateľskej péče – výskyt dekubitů, pádů, monitorace bolesti, kvalifikace personálu, hlášení mimořádných událostí a spokojenost pacientů s péčí poskytnutou ve zdravotnickém zařízení jak v průběhu hospitalizace, tak i během ošetření v ambulantní složce.

Další dlouhodobé cíle:

- rozvíjet systém řízení kvality pracovníky zdravotnických oddělení na všech stanicích nemocnice
- podporovat rozvoj všech oborů v oblasti ošetrovatelské péče, fyzioterapie, laboratorní činnosti a radiodiagnostiky
- zavést a udržovat systém řízení kvality
- zajistit příjemné a bezpečné prostředí pro pacienta s respektováním lidské důstojnosti a uspokojením všech jeho potřeb
- zajistit individuální přístup a dostatečnou informovanost pacienta
- vytvářet motivační prostředí pro ošetrovatelský personál, tak aby vnímal svou sounáležitost k nemocnici
- vychovávat ošetrovatelský personál k zodpovědnosti za odvedenou práci a výkon, k prezentaci dobrého jména nemocnice

8. Kvalita ošetrovatelské péče

Kvalita ošetrovatelské péče, vztahy mezi sestrami a nemocnými, sestrami a lékaři, sestrami navzájem, organizace práce zaměstnanců a spokojenost nemocných se zdravotnickou péčí, kterou nemocnice poskytuje, je pravidelně a průběžně hodnocena náměstkyní pro ošetrovatelskou péči. Pro hodnocení jsou využívány objektivní i standardizované metody.

Kvalitní ošetrovatelská péče je základním cílem současného ošetrovatelství. Kvalitu ošetrovatelské péče určují především standardy ošetrovatelské péče, které současně stanovují měřitelná kritéria.

Ošetrovatelské standardy jsou vypracovávány týmem pro tvorbu a revizi standardů ošetrovatelské péče nemocnice a schváleny náměstkyní pro ošetrovatelskou péči. Jsou dostupné na všech pracovištích a ošetrovatelský personál je povinen se jimi řídit a dodržovat je.

Vedoucí pracovníci nelékařských zdravotnických oborů jsou povinni průběžně na svých úsecích hodnotit kvalitu poskytované ošetrovatelské péče a profesionální přístup ošetrovatelského personálu k nemocným.

Součástí hodnocení ošetrovatelské péče je průběžné hodnocení probíhající péče a zpětné hodnocení na základě studia ošetrovatelské dokumentace a jiných písemných dokumentů.

Zdravotničtí pracovníci, kteří poskytují ošetrovatelskou péči jsou povinni dodržovat Úmluvu o lidských právech a biomedicíně (Z. č. 96/2001 Sb.) a respektovat Etický kodex zdravotnických pracovníků nelékařských profesí.

Mezi indikátory kvality, které se v Nemocnici Vyškov, p. o. sledují, patří:

1. **Personální obsazení** a kvalifikační struktura – zaměstnávání sester a dalších nelékařských zdravotnických pracovníků s různou úrovní vzdělání včetně nižšího a pomocného zdravotnického personálu
2. **Výskyt dekubitů**
3. **Spokojenost pacientů s poskytnutou péčí**
4. **Pády**
5. **Sledování a vyhodnocování mimořádných událostí**

8.1. Audity ošetrovatelské péče

Cílem auditu je vytipovat, ověřovat a využívat vhodné ošetrovatelské činnosti v praxi. Program auditů na příslušný rok pro nemocnici zpracovává náměstkyně pro ošetrovatelskou péči ve spolupráci s vedoucími nelékařskými zdravotnickými pracovníky.

Výsledky každého provedeného auditu jsou podrobeny analýze s případným přijetím nápravných opatření.

Audit ošetrovatelské péče může být plánovaný, ale i neplánovaný (nejčastěji při výskytu problému, který je nutno rychle a objektivně řešit), provádí ho obvykle náměstkyně pro ošetrovatelskou péči nebo jí pověřená osoba.

8.2. Pracovní skupiny

Pro naplňování strategie zajištění a zvyšování kvality ošetrovatelské péče jsou v Nemocnici Vyškov, p. o. vytvořeny pracovní skupiny, které se zabývají revizí a zpracováním standardů, SOPů (standardních ošetrovatelských postupů), revizí a kontrolou ošetrovatelské dokumentace, sledováním dekubitů, mimořádných událostí a pádů (jako indikátorů kvality).

8.3. Adaptační proces

Velmi důležitou součástí profesního růstu každého zaměstnance je adaptační proces. Je také součástí kvality a bezpečí poskytované ošetrovatelské péče. Ten trvá v Nemocnici Vyškov, p. o. 6 měsíců až 1 rok při přijetí absolventa zdravotnických škol a 3 měsíce u nelékařských zdravotnických pracovníků, kteří již někde pracovali. U absolventa je hodnocena v teoretické části pochopení profesionální role a zvládnutí teoretických znalostí, v praktické části vztah k pacientovi, schopnost spolupráce s ostatními členy týmu, schopnost správně a rychle se rozhodnout, efektivní využívání všech zdrojů na stanici a zvládnutí všech výkonů. Záznam o ukončení adaptačního procesu se stává součástí osobní složky zaměstnance.

8.4. Hodnocení pracovníků

Hodnocení vrchních sester a vedoucích nelékařských zdravotnických pracovníků je prováděno 1x ročně náměstkyní pro ošetrovatelskou péči nemocnice. Hodnocení činnosti všeobecných sester, praktických sester, porodních asistentek, fyzioterapeutů, zdravotníků, radiologických a farmaceutických asistentů, ošetrovatelek a sanitářů 1x ročně vykonávají vrchní sestry a vedoucí nelékařští zdravotničtí pracovníci. K hodnocení je používán stanovený hodnotící protokol s předem danými kritérii. Slouží pro další kariérní rozvoj zaměstnance a také pro případné odměňování. Vyplněný formulář podepsaný hodnotitelem i hodnoceným je uložen na personálním oddělení v osobní složce zaměstnance.

9. Rozvoj ošetrovatelské péče v Nemocnici Vyškov, p. o.

Na základě poznatků z kontrol, ověřování standardů, prováděných auditů v oblasti kvality ošetrovatelské péče je třeba dále rozvíjet kompetence a odpovědnosti, nadále směřovat ošetrovatelský personál k vlastní odpovědnosti, k hospodaření a šetrnému zacházení s majetkem nemocnice.

Je nutné podporovat profesionální přístup k pacientovi a k jeho rodině, dbát na dobré jméno nemocnice a zaměřit se na její prezentaci. Nedílnou součástí kvalitní péče se musí stát rozšiřování služeb pro veřejnost a vytvoření bezpečného a příjemného prostředí nemocnice pro nemocné i pro personál.

Jedním z velkých cílů ošetrovatelství v nemocnici je podpora publikační činnosti personálu.

Motivace všech zdravotnických pracovníků v oboru ošetrovatelství v podpoře zavedení programu kontinuálního zvyšování kvality je nezbytností pro nemocnici, která chce obstát v konkurenčním prostředí. V rámci tohoto programu nelékařští zdravotničtí pracovníci využívají poznatky z výzkumných studií publikovaných v odborném tisku a získaných na odborných konferencích.